

hozza, amelyeknek együttműködése magasabbrendű emberi életet, kultúrát teremt. Ily értelemben tárja fel Gregor Shakespeare-könyve egy egész korszaknak felépítését, szerkezetét. Az életrajz érdekességéről, a filológus problémáiról lemondva, Gregor Shakespeare-t mint színházi embert veszi vizsgálat alá és művének gerincét azok a fejtegetések alkotják, amelyek az egyes drámáknak az egykorú szellemi környezetbe való beilleszkedését akarják kinyomozni, hogy ezáltal a shakespeare-i színház mai hatásának lehetőségei és feltételei, amelyek a színházi lét aktuális kérdéseivel esnek egybe, érthetőkké legyenek. Ennek a beilleszkedésnek kinyomozása szükségessé teszi analóg eseteknek bemutatását és mindenek előtt az előzmények és egykorú folyamatok ismertetését, amit Josef Gregor szinte pedáns körültekintéssel hajt végre. Így történik aztán, hogy a Shakespeare-könyvének két és fél száz oldala még mindig csak a nagy tragédiáiról körülvevő szellemi táj kialakulásával foglalkozik, zsúfolt, de csodálatos nagyvonalúságról tanúskodó előadásban juttatva érvényre Gregor spiritualista történelem-szemléletét. Annál nagyobb gazdagsággal bontakozik ki azonban a tulajdonképeni probléma tárgyalása, amelyben a már meglévő monumentális Shakespeare-irodalom ellenére is újszerű beállításban jelentkezik a shakespeare-i mű genézise. Az a fölényes tudás azonban, amellyel Gregor a háttérrel festette meg, itt is bizonyos nehézségek elé állítja az olvasót, mert túlsok megelőző elmélyedést tételez fel részéről, ám bár a szemelvények igyekeznek az esetleges ismerethiányon úgyahogy átsegíteni. A könyv befejező része a drámák további sorsát kíséri nyomon, a hazai és külföldi átdolgozásokat, amelyeket nemcsak dramaturgiai és színpadtechnikai szempontok, hanem a tartalmi szintézis is, különböző korok tendenciáinak belevegyítése indokolnak.

Különösen nagy érdeklődésre számíthatnak azok a sorok, amelyekben Gregor a mai orosz, német és olasz színházi viszonyokat a Shakespeare-probléma szempontjából vizsgálja meg, azzal a reménnyel zárva könyvét, hogy az etikai értékekre törekvő társadalmi átalakulás előbb-utóbb meg fogja törni az anyagi erők uralmát és a fantázia győzelmével Shakespeare győzelme is elkövetkezik.

Semjén Gyula

FÜHRER DURCH DIE INTERNATIONALE AUSSTELLUNG FÜR THEATERKUNST. Wien, September—Oktober 1936. Vg. der Gesellschaft der Freunde der Nationalbibliothek.

A Josef Gregor szerkesztésében megjelent katalógus 48 oldalon keresztül részletes képet nyújt a bécsi Nemzetközi kiállítás anyagáról. A nemzetenként és tárgycsoportonként rendezett gyűjtemény elismerésre méltó módszeres munka eredménye. A kiállítás magyar anyagát Márkus László, Oláh Gusztáv, Fülöp Zoltán, Horváth János, Varga Mátyás, Jaschik Almos, Benedek Kata, Vörös Pál, Gara Zoltán, Básthy István művei alkotják. Különálló érdekes modell a szegedi Dómtér forgatható nézőtere. Az ember tragédiája diszleteivel, amely megoldás Németh Antal elképzelése alapján készült Madách művének szabadtéri előadásához.